

Čtení v době digitální

Letní knižní veletrh

Ostrava

17. června 2011

Jiří Trávníček

(Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.)

travnicek@brno.cas.cz

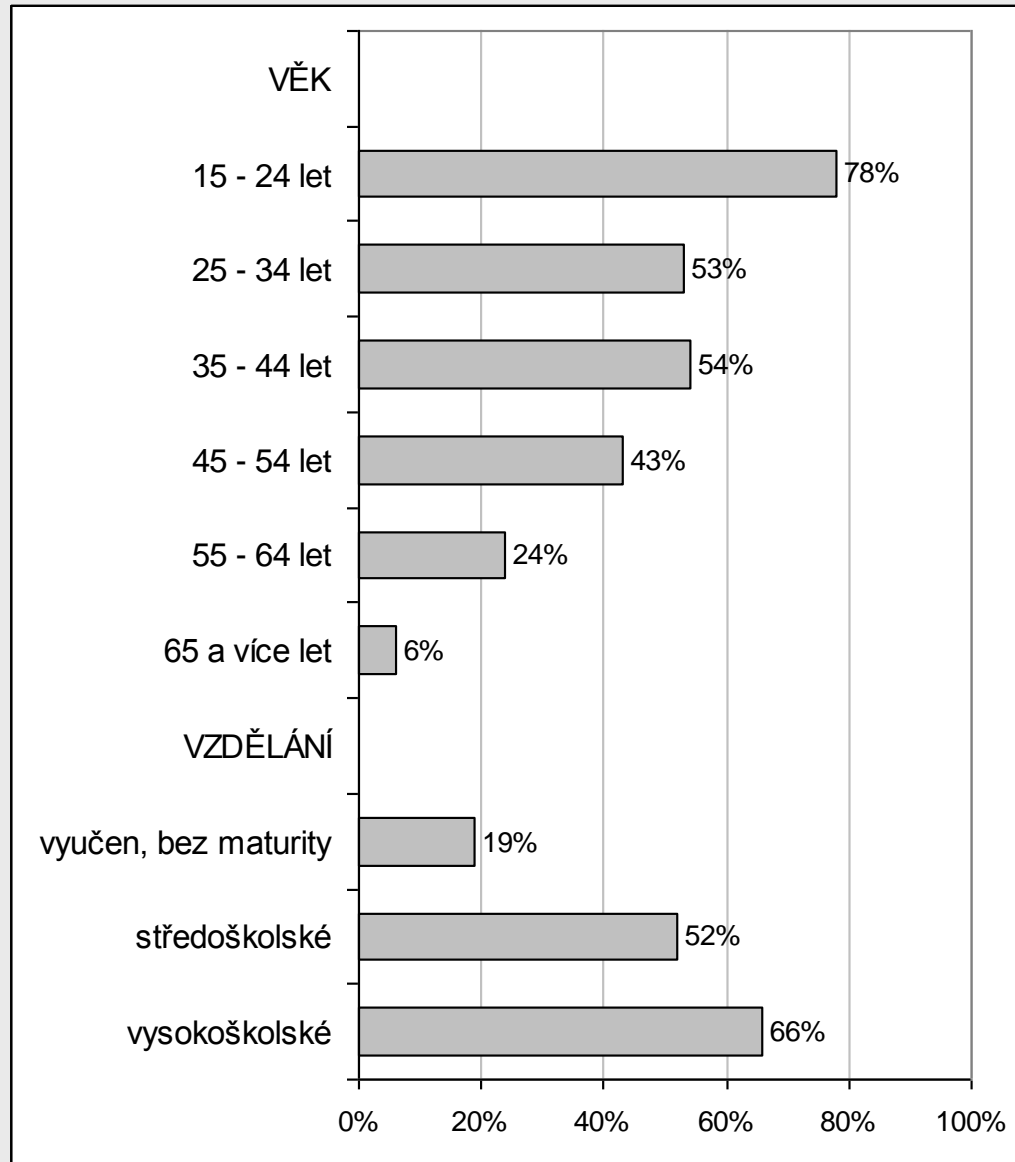
Osnova:

1. Internet a/versus čtení
 2. Mění internet naše čtenářské návyky?
 3. Internet jako služebník knižní kultury
 4. Bezhraničnost digitální sféry
 5. Strategie souboje, nebo sblížení?
 6. Digitalizace je třetí informační revolucí
 7. Historický exkurs
 8. Případ Google
 9. Vývojová nutnost, nebo nutné zlo?
 10. Kdo si s tím vlastně začal?
- Závěry

1. Internet a/versus čtení

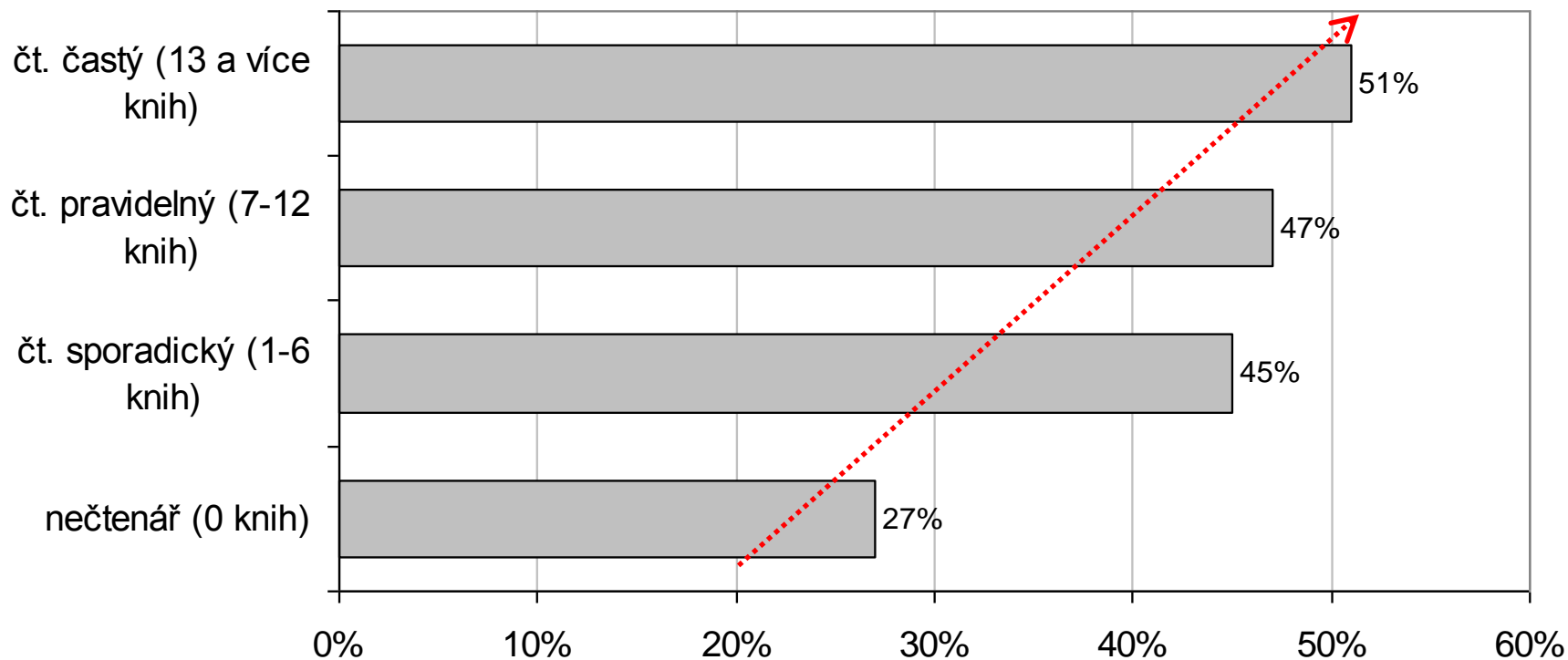
- Mezi častým čtením a častým užíváním internetu panuje shoda
- Internet patří především do Gutenbergovy galaxie
- Bariéry: generační, vzdělanostní, genderová
- grafy z výzkumu v roce 2010

1a: Uživatelé internetu podle věku a vzdělání

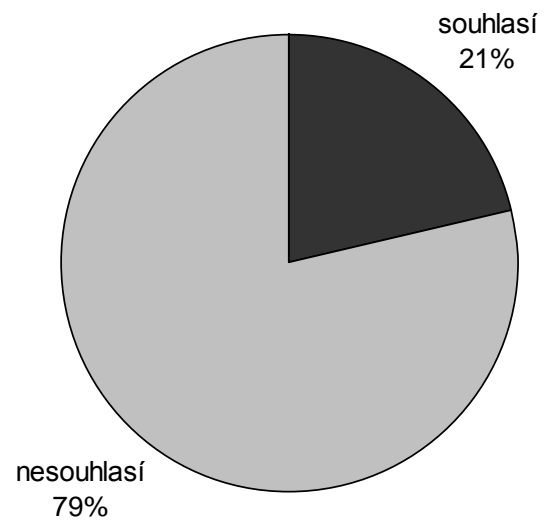
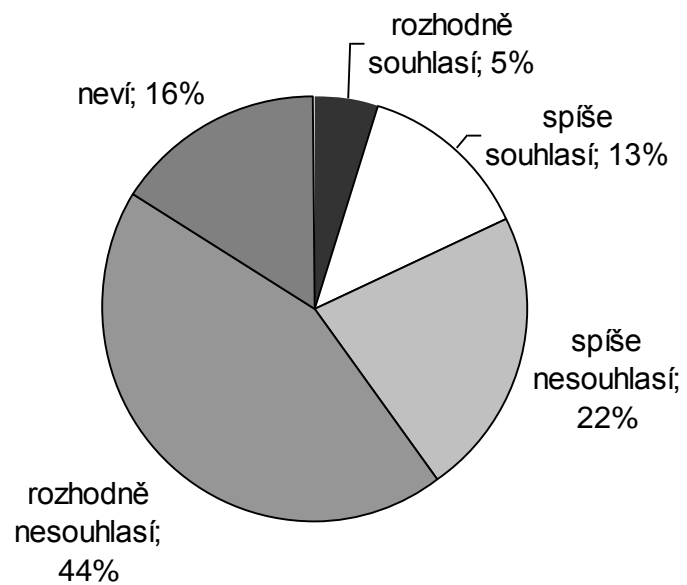

1b: Čtení a internet

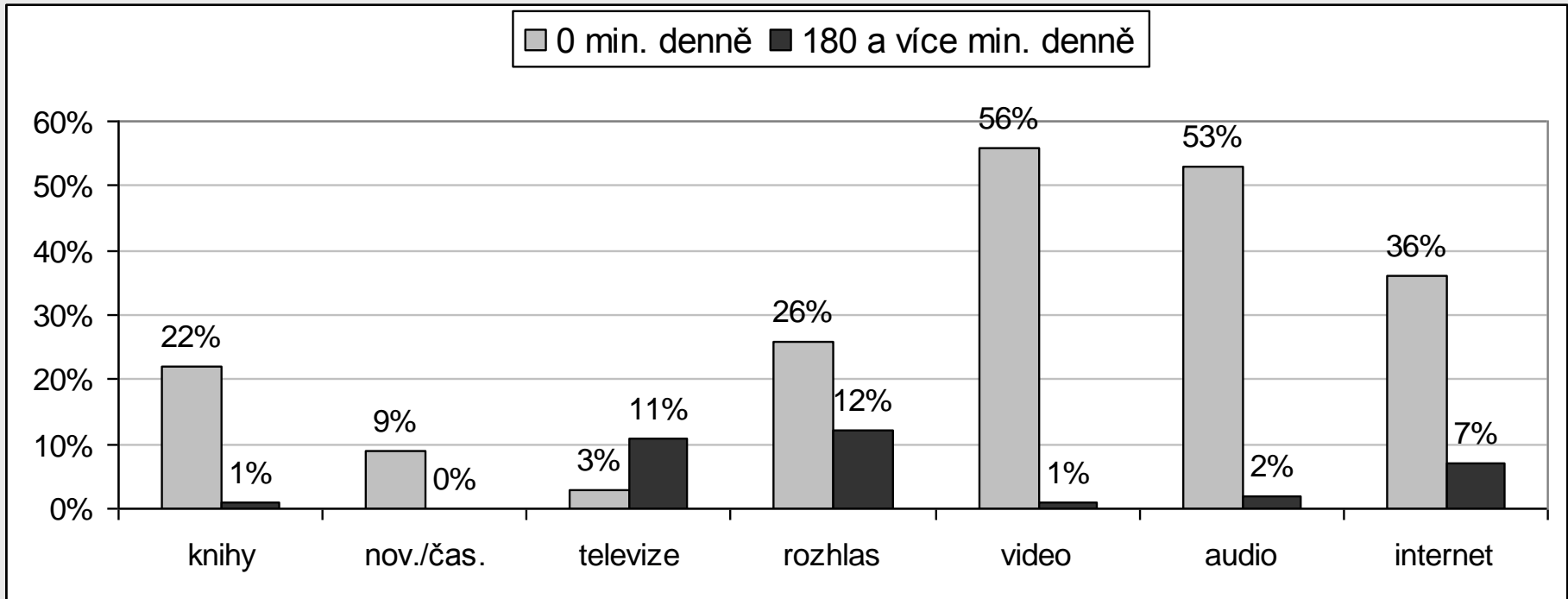
užívání internetu denně

1c: E-knihy místo tištěných

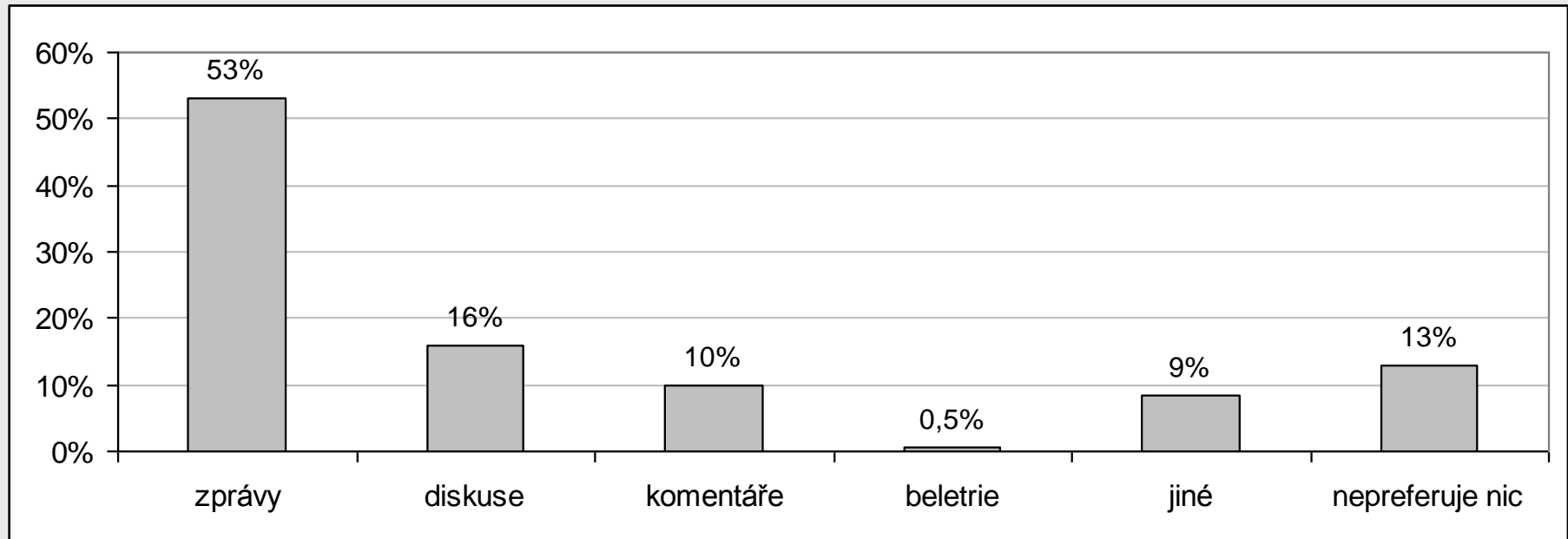
1d: Silní uživatelé - neuživatelé

2. Mění internet naše čtenářské návyky?

- Přestáváme být pouhými konzumenty, stáváme se *prosumenty*
- Internet jako zdroj převážně krátkých textů
- Graf

2a: Co na internetu čteme

3. Internet jako služebník knižní kultury

- Internet rozšířil prodej knih
- Internet jako zdroj informací o knihách
- tradiční a internetový prodej

4. Bezhraničnost digitální sféry

- Virtualizace kontextu
- Otevřenost vs. bezbřehost
- Jsou texty, které nelze převést na hypertext

5. Strategie souboje, nebo sblížení?

- povolání, která souvisejí s tiskem, jsou v ohrožení
- H. Jenkins: kultura sblížení
- „Všichni zvítězí, pokud všichni budou pracovat společně.“

6. Digitalizace je třetí informační revolucí

- 1. revoluce: vynález písma, 2. revoluce: knihtisk, 3. revoluce: digitalita
- Kniha žije mnoha způsoby (už před digitální revolucí)
- „řád knih“

7. Historický exkurs

- Svitek – kodex – e-kniha
- E-kniha – v první vlně propad
- Oživení e-knih v r. 2007 (čtečka Kindle)

8. Případ Google

- Problém právní
- Digitalizace (*Google Books Library Project*)
- Žaloby na Google
- Hranice liberalismu

9. Vývojová nutnost, nebo nutné zlo?

- Pohled obhájců digitalizace
- Pohled odpůrců digitalizace
- *Homo digitalis a homo legens* nejsou nepřátelé, ale mladší a starší bratr

10. Kdo si s tím vlastně začal?

- Zlom na počátku 19. století
- Digitalizace je jen další fází naší virtualizace
- Otázka nestojí, zda s virtualizací bojovat, ale jak si k ní najít cestu
- Léčba historií

Závěry

- Digitalizace je procesem, který nestojí proti všem předchozímu (tištěné knize, čtení)
- Internet/digitální sféra nejsou nepřáteli čtení
- Hypertext není vynálezem digitální kultury
- Souboj s digitální kulturou a obrana kultury tradiční nejsou těmi nejlepšími strategiemi